

**THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL
ADVANCED CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION
EXAMINATION**

121/2

KISWAHILI 2
(Kwa Watahiniwa Walioko na Wasiokuwa Shuleni)

Muda: Saa 3

Ijumaa, 08 Mei 2015 asubuhi

Maelekezo

1. Karatasi hii ina maswali kumi (10) katika sehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali matano (5) kwa kuchagua swali moja (1) kutoka kila sehemu.
3. Kila swali lina alama ishirini (20).
4. Simu za mkononi haziruhusiwi katika chumba cha mtihani.
5. Vikokotozi haviruhusiwi katika chumba cha mtihani.
6. Andika Namba yako ya Mtihani katika kila ukurasa wa kijitabu cha kujibia.

Ukurasa wa 1 kati ya kurasa 5

SEHEMU A (Alama 20)

FASIHI KWA UJUMLA

1. “Hadithi ni utanzu wa Fasihi Simulizi wenye dhima kubwa kwa jamii”. Fafanua bayana fani ya utanzu huu.
2. Mhimili mkubwa ujengao fasihi andishi ni fasihi simulizi. Onesha mchango wa fasihi simulizi katika fasihi andishi.

SEHEMU B (Alama 20)

USHAIRI

Kimbunga	-	Haji Gora
Mapenzi	-	BoraShaaban Robert
Chungu Tamu	-	Theobald.A. Mvungi
Fungate ya Uhuru	-	Mohamed S. Khatibu

3. “Wasanii wa ushairi huwa na msaada endelevu unaochangia maendeleo kwa jamii wanazozindikia.” Kwa kutumia diwani mbili ulizosoma, jadili hoja tatu kwa kila diwani.
4. “Ushairi wa kimapokeo hutofautiana na ushairi wa kisasa kifani”. Thibitisha kauli hii kwa kutoa hoja nne kwa kila diwani katika diwani mbili ulizosoma ukionesha tofauti hiyo katika miundo na mitindo ya mashairi hayo.

SEHEMU C (Alama 20)

RIWAYA

Usiku Utakapokwisha	-	Mbunda Msokile
Kufikirika	-	Shaaban Robert
Mfadhili	-	Hussein Tuwa
Vuta N’kuvute	-	Shafi Adam Shafi

5. Jadili kufaulu na kutokufaulu kimaudhui na kifani kwa waandishi wawili wa riwaya mbili ulizosoma. Tumia hoja nne, tatu za kufaulu na moja ya kutokufaulu kwa kila riwaya.
6. Eleza uhalisia wa wahusika wawili kwa kila riwaya katika riwaya mbili ulizosoma.

SEHEMU D (Alama 20)

TAMTHILIYA

Kwenye Ukingo wa Thim	-	Ebrahim Hussein
Morani	-	Emmanuel Mbogo
Kivuli Kinaishi	-	Said Mohamed
Nguzo Mama	-	Penina Muhando

7. Jadili vipengele viwili vya muundo na viwili vya mtindo kama vilivyotumika katika tamthiliya mbili ulizosoma.
8. Wakati na matukio yanayotokea katika jamii huakisi ujenzi wa tamthiliya. Jadili rai hiyo kwa kutoa hoja tatu kwa kila tamthiliya katika tamthiliya mbili ulizosoma.

SEHEMU E (Alama 20)

USANIFU WA MAANDISHI

9. Soma shairi lifuatalo kisha jibu maswali yatakayofuata.

Julius Kambarage Nyerere hayuko nasi tena
Pigo la kifo chake limepenya ndani ya mioyo yetu
Ndivyo, tutabaki nalo katika maisha yetu.

Baba wa taifa alizaliwa kijijini
Kijiji kidogo kikilinganishwa na vingine
Kulikuwa na sherehe kijijini hapo
Maua ya rangi mbalimbali
Yaliyumba kufuata pepo za Mashariki
Nao ndege waliokuwa kijijini hapo
Waliimba nyimbo nzuri
Ng'ombe walikuwa malishoni
Nao pia walicheza na kuimba nyimbo
Kwa kupitia sauti zilizotokana na kwato zao
Ni dalili kuwa mtu mashuhuri
Alizaliwa.

Ee Rabi, inashangaza jinsi uandaavyo waja wako.
Ulimwandaa Mwalimu kwa ajili yetu
Alifanikiwa kuingia Chuo cha pekee, cha Makerere.

Mwalimu mengi alifanya
Aliwakusanya watu akawahamasisha kisiasa
Akawaongoza, akamtikisa mkoloni
Akatiwa mbaroni .

Ukurasa wa 3 kati ya kurasa 5

Aachiwe huru, aachiwe huru
Kelele zilisikika, na vishindo vilisikika
Ndipo aliachiwa huru
Hii ilidhihirishwa sauti ya mnyonge ni umoja.

Umefanya maajabu makuu ndani na nje
Muungano umeungwa mkono, baada ya anguko la Mwingereza
Na kama ilivyokuwa kwa Nkrumah
Tanganyika haiwezi kuwa huru
Lazima tuwasaidie kaka na dada zetu
Kuanzisha nchi za Mstari wa Mbele
Kuikomboa Afrika, ni ushahidi tosha
Ulikuwa kila mahali.

Wakati fulani nakumbuka yako maneno
Hatunao uwezo, kutuma roketi mwezini
Kama nchi nyinginezo, lakini twaweza tuma
Roketi za upendo na matumaini kwa wenzetu
Popote walipo.

Kuonesha shukrani kwako
Walimwita rubani wa Mwalimu
Mwalimu kwa kutanguliza herufi kubwa.

Hata baada ya uhuru Afrika yapata makovu mapya
Ukabila, udini na migawanyiko mingine
Barani kote ni migogoro, migogoro, migogoro
Barani kote ni vita, vita, vita
Burundi, Burundi, Burundi, nani atatue mgogoro wao
Mwana wa Afrika aliiitwa, naye si mwingine bali ni Mwalimu
Heri kupatikana ni mpaka kazini kurejea.

Maswali

- (a) Eleza dhamira ya shairi hili.
- (b) Ni ishara zipi zilizodhihirisha ujio wa mtu mashuhuri?
- (c) Eleza mambo makuu manne aliyoyafanya Mwalimu kabla ya kufikwa na mauti.
- (d) Msanii ana maana gani katika ubeti wa sita.
- (e) Msanii ana maana gani asemapo, "Heri kupatikana ni mpaka kazini kurejea?"
- (f) Eleza matumizi ya takriri katika ubeti wa nane.
- (g) Andika kichwa cha shairi hili kisichopungua maneno matatu.

10. Soma habari ifuatayo kisha eleza mbinu za kifani zilizotumika.

Nimegongana naye pale Ostabei ufukweni.

Nilipomwona kwa mara ya kwanza nilimwelewa sivyo ndivyo. Kuwa mwana mwali mchanga ambaye ndiyo kwanza alfajiri yake inachipua kulini fanya nimwelewe anavyotakiwa kueleweka harimu wa aina yake. Kuwa kafungua ukurasa wa maisha yake hivi karibuni tu, ni kuwa mengi yaliyojaa wingi wa mama dunia hajakutana nayo maishani.

Ikrari, sikuwa na kosa kuamini nilivyoamini maana umri wake kwa kumwangualia tu ulionesha kutokupindukia miaka kumi na miwili. Kwa kawaida umri huu ni wa amani na furaha nyingi kwa wana wengi wa Baba Adamu na Mama Hawa. Kama si uzembe wa wazazi au walezi, mtoto huwa kati ya pepo ambayo wengi huja kuijutia ukubwani. Ni umri wa mkono kwenda kinywani bila kujua kilichotiwa kinywani kinatoka wapi; ni umri wa kununa na kulia nukta hii, kisha ukatabasamu na kucheka nukta hiyo, ni umri wa kuwa na almasi mkononi, ukaridhia kuitupa ili uokote peremende!

Hatua zake hazinishughulishi sana maana kama nilivyosema awali katika umri huu wa ujana kuyumba hivi anavyoyumba ni sehemu ya maisha yake na mtu aliyekula chumvi nyingi kiasi kama mimi si jambo la kuajabia hata kidogo aina ya mwendo huu. Hii hatua yake kunijia hapa nilipoketi pia hainishtushi maana anaweza kuja na mengi tu, mfano: kuomba au kuuliza juu ya kitu fulani na kitu kama hicho.

“Vipi mshikaji mambo?” Yanamtoka maneno haya mara tu anapofika. Aina ya salamu yake inaifanya kengele yangu ya tahadhari ipige kelele huko ubongoni. Kabla sijaupata ulimi wangu kujibu salamu yake yeye tayari kaketi hapa kando yangu na kuvuta gazeti nililoshika mkononi nikilisoma na kulitua mapajani mwake mithili ya mtu anayejiandaa kusoma au kitu kama hicho, lakini hafanyi hivyo bali ananigeukia huku kachanua tabasamu na kutamka kwa mbwembwe, “Nimekuona kitambo kiasi-----nikaona nije niungane nawe. Navutiwa kukuona hivi-----napenda kuwa karibu nawe-----”

Tayari nimeupata ulimi wangu na nimeirejesha salamu yake ila hayo maelezo aliyoyatoa hivi punde kiasi yamenichanganya. Kwa kuwa sioni cha maana kutia kwenye kauli yake ya kutatanisha, natabasamu na kuendelea kumtazama tu. Yeye wala hana wasiwasi, ananitazama kwa uhakika kisha anarejesha macho kwenye gazeti alilolitandaza mapajani kwake ambapo namwona analipekua. Anaendelea kufanya hivyo mpaka anapofikia ukurasa huo ambao una makala ya jamii. Namwona anasita kwa muda kabla ya kunitupia swali hili, “Umesoma hapa?”

Swali lake hili kiasi limenigutusha na kufanya niyatupe macho yangu kwa bidii kwenye hiyo makala anayonionesha. Hapa nakutana na kichwa kinasema: “Tamtam ya Huba” Nayaondosha macho huko na kumtazama kwa mshangao huku nikiguna kimoyomoyo kabla sijamwambia kuwa bado sijasoma-----

Nalazimika kushusha pazia la ngano hapa kwa miradi ya kuendelea na ngano hii tutakapokutana mara nyingine.